LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS STRATEGINIS PLANAS 2023–2027 M.

ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

2021 M. LAPKRIČIO 10 D.

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023-2027 M. STRATEGINIO PLANO FINANSAVIMAS

Finansavimo šaltinis ir lėšos, mln. Eur	I ramstis EŽŪGF - Europos žemės ūkio garantijų fondas (Tiesioginės išmokos)	II ramstis EŽŪFKP - Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (Kaimo plėtra)
ES lėšos 2023–2027 m. mln. Eur	3012,3	977,5
Iš jų privalomiems įsipareigojimams (nemažiau kaip), mln. Eur	1024,8*	391,0**
Bendrojo finansavimo (BF) lėšos, mln. Eur	nėra	274,2
VISO, mln. Eur	**4264,0***	

Privalomi įsipareigojimai:

*EŽŪGF:

2023 ir 2024 m. minimalus indėlis turi būti **22,5 proc.**, vėliau - ne mažiau **25 proc.** lėšų turi būti skiriama **eko–schemoms** (išmokos ūkininkams už aukštesnių nei privalomų agro-aplinkosauginių praktikų taikymą ūkyje, mokamos už plotą ar gyvulius).

Ne mažiau kaip 10 proc. tiesioginių išmokų turi būti skirta papildomai perskirstymo paramai tvarumui didinti

** EŽŪFKP:

Ne mažiau **35 proc.** lėšų turi būti skiriama **aplinkosaugos ir klimato** tikslams;

Ne mažiau **5 proc**. II ramsčio lėšų turi būti skiriama bendruomenės inicijuotai vietos plėtrai (**LEADER**);

***Ne mažiau kaip 90 mln. EUR turi būti skirta jauniesiems ūkininkams.

EŽŪFKP ĮNAŠAS PAGAL LIETUVOS TERITORIJOS PASISKIRSTYMĄ

Paramos regioninio pasiskirstymo statistika 2014–2021 m. (2021-09-10 duomenys)

2014–2021 m. skirta, mln. Eur, proc.	Sostinės regionui	Vidurio ir vakarų Lietuvos regionui	Bendrasis finansavimas, mln. Eur, proc. (metinis vidurkis, mln. Eur)
EŽŪGF (tiesioginės išmokos)	280 mln. EUR, 9 proc.	2819 mln. EUR, 91 proc.	NA
EŽŪFKP (kaimo plėtra)	272 mln. Eur, 17 proc.	1291 mln. Eur, 83 proc.	407 (51)

Planuojamas regioninis SP lėšų paskirstymas 2023–2027 m.

2023–2027 m. skirta, mln. Eur, proc.	Sostinės regionui	Vidurio ir vakarų Lietuvos regionui	Bendrasis finansavimas, mln. Eur, proc. (metinis vidurkis, mln. Eur)
EŽŪGF (tiesioginės išmokos)	271,1 mln. EUR, 9 proc.	2741,2 mln. EUR, 91 proc.	NA
EŽŪFKP (kaimo plėtra)	166,2 mln. EUR, 17 proc.	811,3 mln. Eur, 83 proc.	274,2 (54,8)

2023-2027 M. BŽŪP PRIORITETAI, FINANSAVIMAS IR SĄSAJOS SU SANGLAUDOS POLITIKA

LRV prioritetai	ES BŽŪP privalomi tikslai	Lėšos ir fondai	Sinergija su Sanglaudos politika
Žemės ir maisto ūkio pridėtinės vertės ir konkurencingumo didinimas (5.9) *(**Apsirūpinimas** tvariais metodais užauginta žemės ūkio **produkcija** ir sektoriaus **pridėtinės vertės didinimas**)*	➢Remti perspektyvių ūkių pajamas bei ūkių atsparumą ➢Labiau orientuotis į rinką ir didinti konkurencingumą ➢Gerinti ūkininkų padėtį vertės grandinėje	EŽŪGF – 1616,4 mln. EUR EŽŪFKP – 287,6 mln. EUR BF – 87,9 mln. EUR viso KP: 375,5 mln. EUR VISO: 1991,9 mln. EUR	**Pažangesnė Lietuva** – ekonomikos konkurencingumas ir transformacija į aukštesnės pridėtinės vertės ekonomiką.
Tvarios žemės ūkio ir maisto gamybos sistemos bei gamtinio kapitalo apsauga ir tvarus naudojimas (6.4 ir 6.5) *(Prisitaikymas prie **klimato kaitos** ir **gamtinių išteklių** saugojimas)*	➢Padėti švelninti klimato kaitą ir plėtoti darniąją energetiką ➢Skatinti darnųjį vystymąsi ir veiksmingą gamtos išteklių valdymą ➢Padėti apsaugoti biologinę įvairovę, ekosistemas, buveines bei kraštovaizdžius	EŽŪGF – 723,6 mln. EUR EŽŪFKP – 431,0 mln. EUR BF – 85,3 mln. EUR viso KP: 516,3 mln. EUR VISO: 1239,9 mln. EUR	**Žalesnė Lietuva –** perėjimas prie švarios energetikos, žaliosios investicijos, žiedinė ekonomika, prisitaikymas prie klimato kaitos, ekstremalių klimato reiškinių rizikos prevencija bei jos valdymas
Gyvybingas kaimas ir regioninės politikos decentralizavimas (7.3 ir 7.1.6) *(**Gyvybingo** ir ūkininkavimui bei verslui patrauklaus **kaimo kūrima**s)*	➢Pritraukti jaunuosius ūkininkus ir skatinti verslo kūrimą ➢Skatinti užimtumą, augimą, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą ➢Siekti, kad ES žemės ūkio sektorius labiau atitiktų visuomenės poreikius	EŽŪGF – 672,3 mln. EUR EŽŪFKP – 194,2 mln. EUR BF – 50,7 mln. EUR viso KP: 244,9 mln. EUR VISO: 917,2 mln. EUR	**Socialiai atsakingesnė Lietuva** – užimtumo, švietimo, socialinės įtraukties ir kultūros politikos sričių investicijos į žmones ir sistemas **Piliečiams artimesnė Lietuva** – tvari ir integruota miestų ir kaimų plėtra ir vietos iniciatyvos, siekiant reaguoti į demografinius iššūkius ir mažinti socialinius ir ekonominius skirtumus.

Mokslas, konsultavimas, skaitmeninimas ir techninė pagalba

EŽŪFKP – 64,7 mln. EUR, BF – 50,3 mln. EUR, **Viso: 115,0 mln. EUR**

Skaitmeninė infrastruktūra

2023-2027: apsirūpinimas tvariais metodais užauginta žemės ūkio produkcija ir sektoriaus pridėtinės vertės didinimas (mln. EUR, dalis)

I ramstis (tiesioginės išmokos (TI))

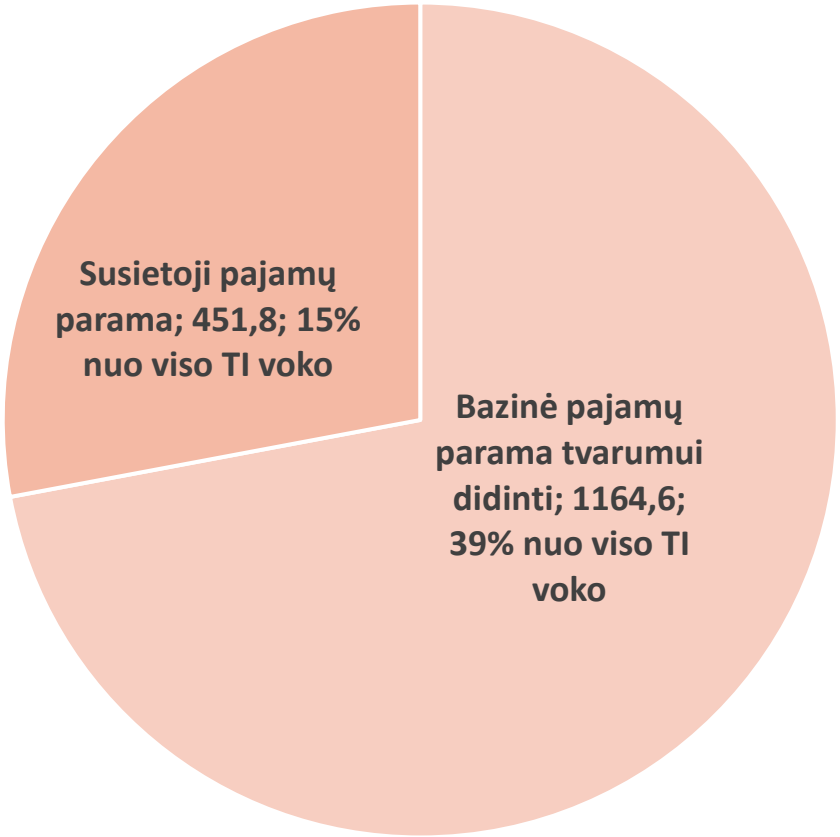

Viso tiesioginėms išmokoms pagal šį prioritetą: **1616,4 mln. EUR**

II ramstis (KP lėšos (ES ir LT))

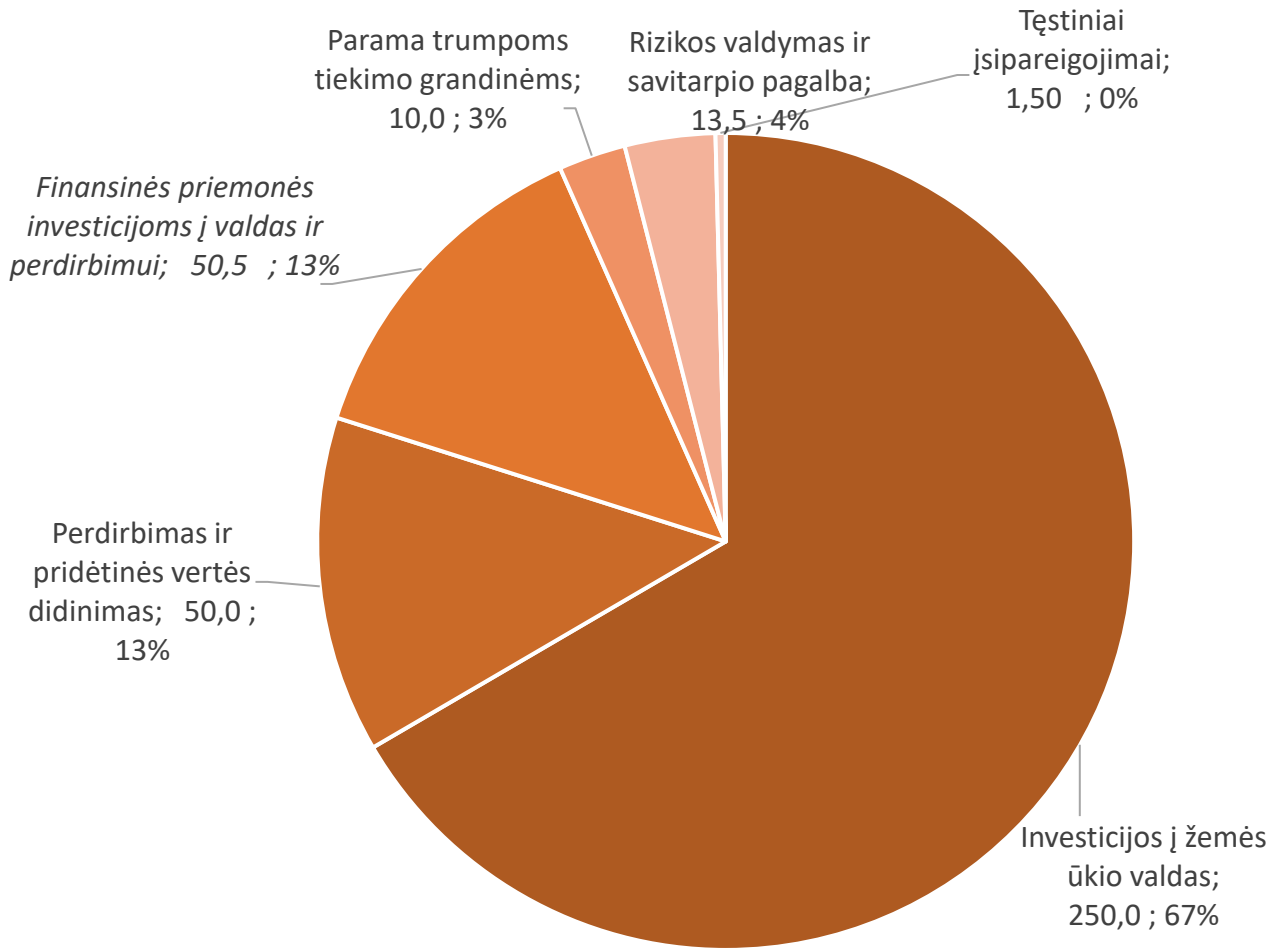

Viso KP pagal šį prioritetą: **375,5 mln. EUR** (iš jų ES lėšos - 287,6 mln. EUR; LT - 87,9 mln. EUR)
Metinis vidurkis: 75,1 mln. EUR (atsisakoma gamintojų grupių ir organizacijų)
Metinis vidurkis (2014-2022): 77,5 mln. EUR

2023-2027: prisitaikymas prie klimato kaitos ir gamtinių išteklių saugojimas (mln. EUR, dalis)

I ramstis (tiesioginės išmokos (TI))

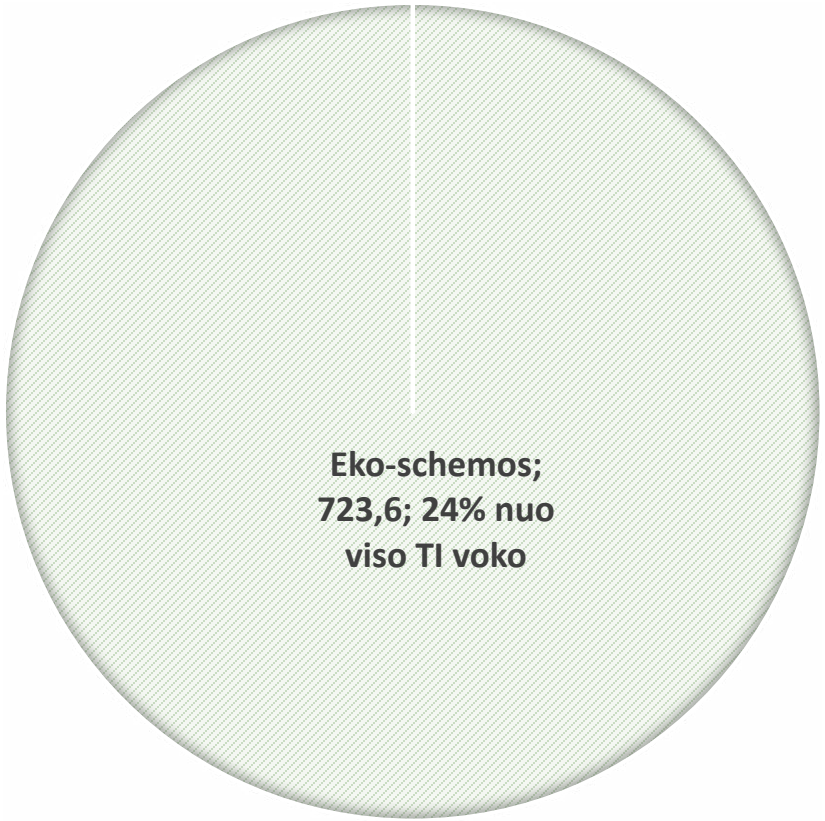

Viso tiesioginėms išmokoms pagal šį prioritetą: **723,6 mln. EUR**
Privalomieji įsipareigojimai per laikotarpį = 723,6/3012,3 = 24 proc.
(2023 ir 2024 m. minimali riba gali būti 22,5 proc., vėliau ne mažiau kaip 25 proc.)

II ramstis (KP lėšos (ES ir LT))

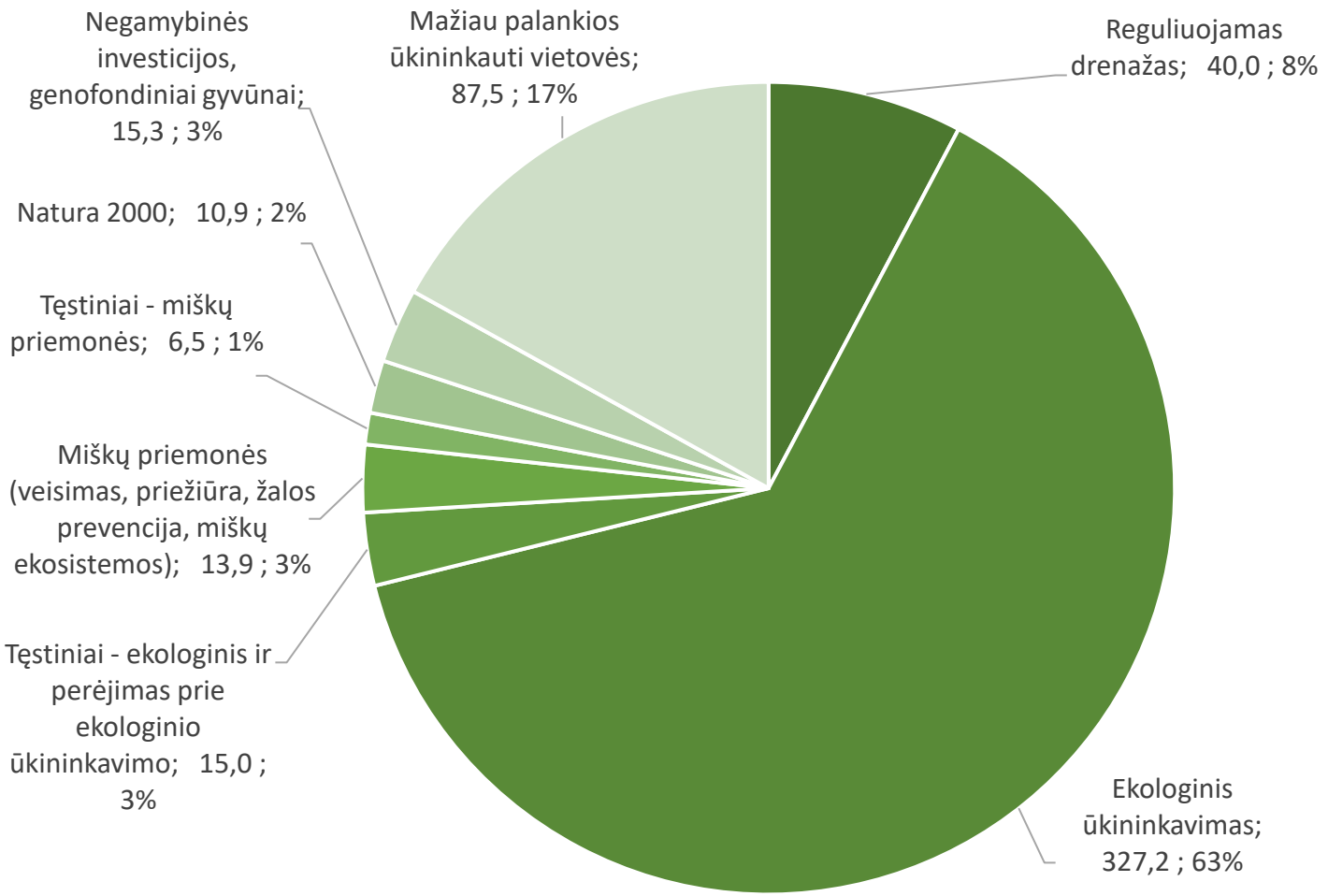

Viso KP pagal šį prioritetą : **516,3 mln. EUR** (iš jų ES lėšos - 431,0 mln. EUR; LT - 85,3 mln. EUR)
Privalomieji įsipareigojimai = 431,0-(70,9/2)/977,5=40,5 proc. (MPŪV prisideda tik 50 proc. prie p*rivalomųjų įsipareigojimų)*

2023-2027: gyvybingo ir ūkininkavimui bei verslui patrauklaus kaimo kūrimas (mln. EUR, dalis)

I ramstis (tiesioginės išmokos (TI))

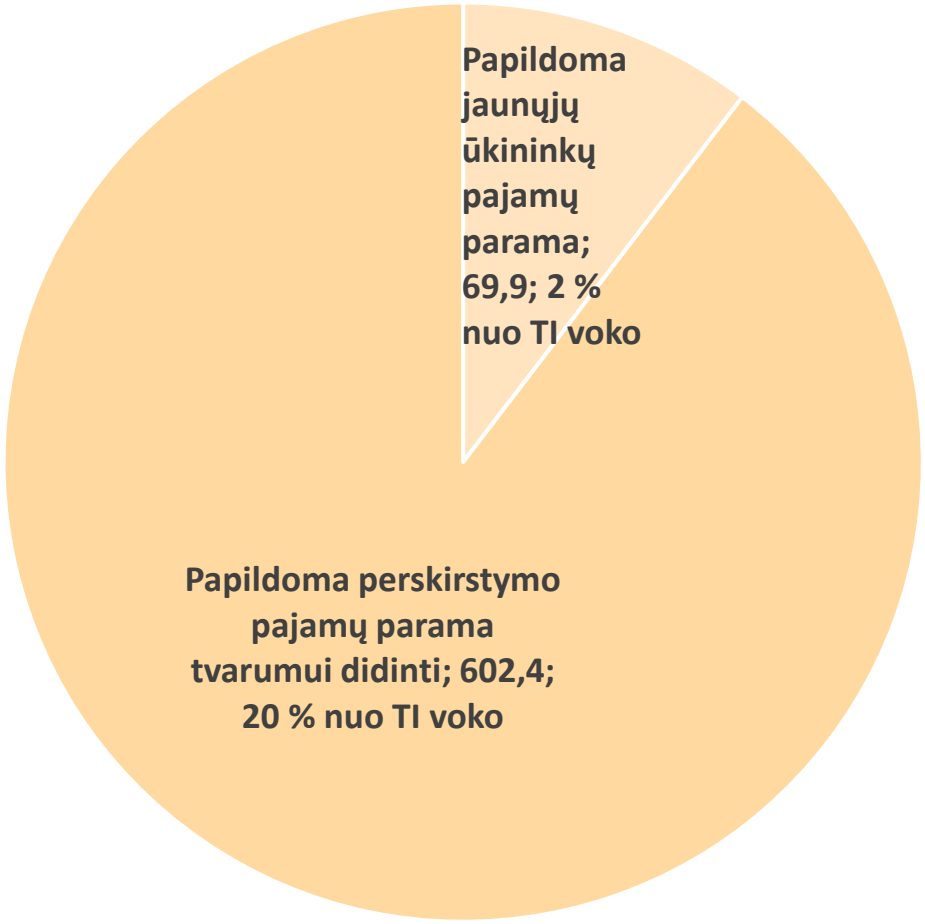

Viso tiesioginėms išmokoms pagal šį prioritetą: **672,3 mln. EUR**

II ramstis (KP lėšos (ES ir LT))

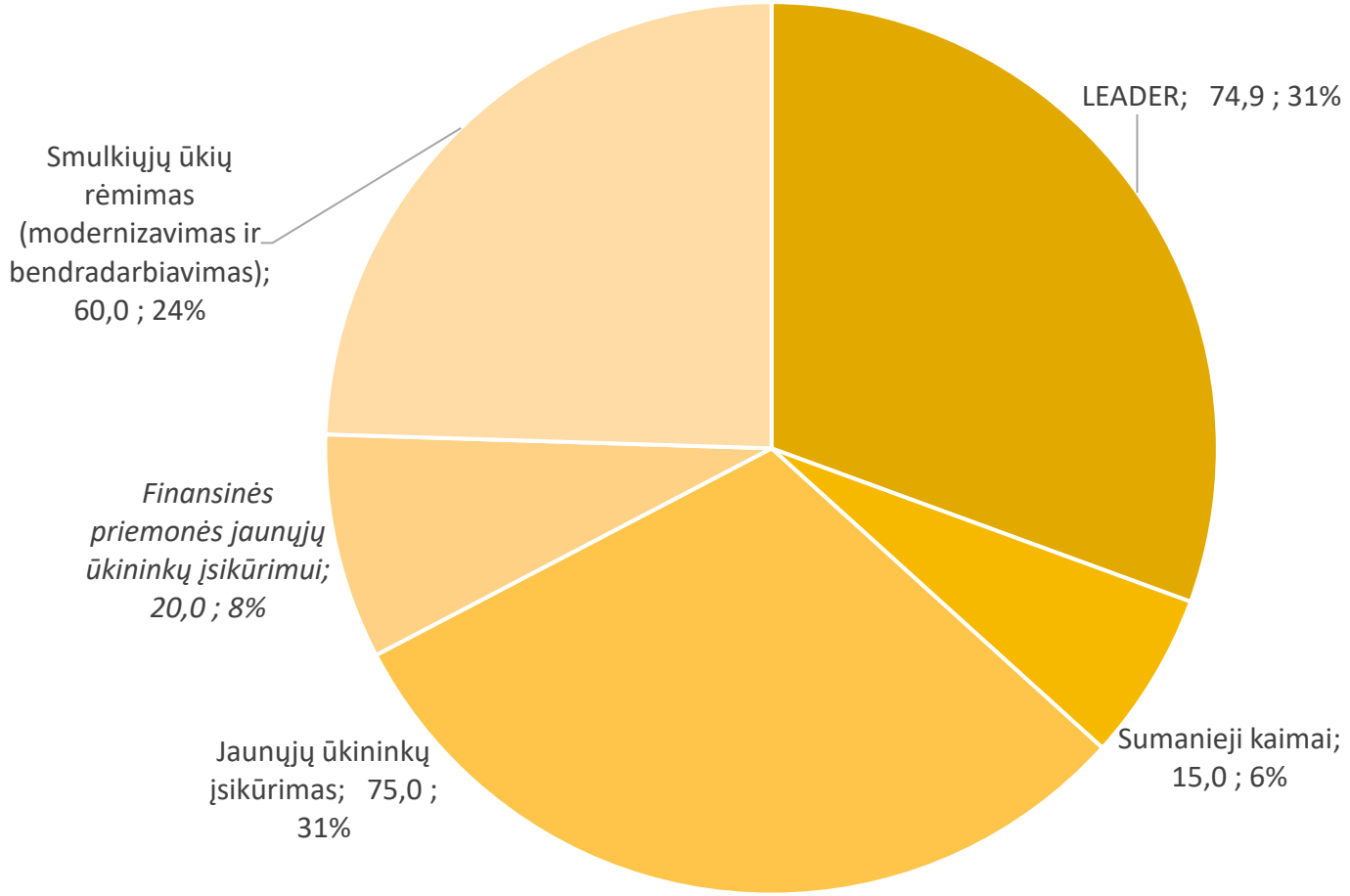

Viso KP pagal šį prioritetą: **244,9 mln. EUR** (iš jų ES lėšos - 194,2 mln. EUR; LT - 50,7 mln. EUR)
Metinis vidurkis: 49 mln. EUR (atsisakoma verslų priemonės, pagrindinių paslaugų ir kaimo atnaujinimo)
Metinis vidurkis (2014-2022): 65,3 mln. EUR

Horizontalus tikslas ir techninė pagalba (mln. EUR)

II ramstis (KP lėšos)	**ES ir LT bendrai**	**LT lėšos**	**ES lėšos**
Techninė pagalba (įsk. Lietuvos kaimo tinklą)	95,0	46,0	49,0
Europos inovacijų partnerystė	6,0	1,0	5,0
Parama parodomiesiems projektams, mokymams, konsultavimui	14,0	3,3	10,7
Viso	**115,0**	**50,3**	**64,7**

2023-2027 m. ekoschemų dizainas ir taikymo principai

Ekoschemoms valstybės narės **privalo** skirti **mažiausiai 25 proc.** tiesioginių išmokų voko (2023 m. ir 2024 m. – **min. 22,5 proc.**)

Ekoschemas ūkininkai renkasi **savanoriškai**

Išmokos mokamos tik **už įsipareigojimus, viršijančius bazinius reikalavimus** (GAAB, VR, kitus ES ir nacionalinius reikalavimus)

Veikloms ariamoje žemėje – pagrindinis dėmesys per kompleksinę ekoschemą

Perėjimas prie ekologinio ūkininkavimo – ekoschema, **ekologinis ūkininkavimas** - II-ojo ramsčio agroaplinkosauginė priemonė

Ekoschemų sąrašas (derinama)

Sodininkystė, uogininkystė ir daržininkystė:

- Sodų ir uogynų tvarkymas gamtai palankiu būdu
- Tausojanti vaisių ir daržovių programa (NKP)

Pievų priežiūra:

- Ariamos žemės keitimas pievomis:
  - durpžemių žemės keitimas pievomis
  - eroduotos žemės keitimas pievomis
- Pievų ir šlapynių priežiūra:
  - ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius
  - ekstensyvus šlapynių tvarkymas
  - EB svarbos natūralių pievų, šlapynių bei rūšių buveinių tvarkymas

Perėjimas prie ekologinio ūkininkavimo

Gyvūnų gerovė

KOMPLEKSINĖ EKOSCHEMA

Veiklos ariamojoje žemėje:

- Sėjomaina (aukštesnio standarto, min. 4 laukai)
- Tarpiniai pasėliai
- Daugianarių pasėlių auginimas
- Sertifikuotos sėklos naudojimas
- Kraštovaizdžio elementų priežiūra
- Augalų juostos:
  - trumpaamžių medingųjų augalų juostos
  - daugiamečių pupinių žolių juostos
- Migruojančių paukščių apsauga ir jų daromos žalos prevencija
- Neariminė žemdirbystė/tiesioginė sėja

Kompleksinės ekoschemos ariamojoje žemėje taikymo principai

Valstybės narės privalo naudoti reitingavimą, taškų sistemą ar kitą metodologiją, siekdamos užtikrinti ekoschemų veiksmingumą ir efektyvumą

Taškų sistema naudojama veiklų indėlio į BŽŪP aplinkosauginius tikslus įvertinimui.
Taškai parodo aplinkosauginį efektą.

Dalyvaujantys kompleksinėje ekoschemoje ūkininkai **skatinami rinktis daugiau nei vieną veiklą**

Turi būti surinkta **minimali taškų proc. dalis trims iš penkių tikslų** – vanduo, biologinė įvairovė ir kraštovaizdis – kad ūkininkas gautų išmoką

Pasiekus minimalias taškų proc. dalis, **išmokos mokamos už ūkio hektarus,** dalyvaujančius kompleksinės ekoschemos atitinkamose veiklose

PARTNERYSTĖS ĮGYVENDINIMAS

▪ ŽŪM rengdama 2023–2027 m. SP projektą ir siekdama kuo didesnio visuomenės, socialinių ir ekonominių partnerių įsitraukimo, skaidrumo ir investicijų efektyvumo, **jau nuo 2019 m.** kvietė visus suinteresuotuosius asmenis diskutuoti ir teikti pastabas ir siūlymus SP.
▪ Socialinis dialogas vyksta įvairiomis formomis: **darbo grupėse**, **komitetuose, tarybose**, **apskritojo stalo diskusijose, susitikimuose** su žemdirbių ir kt. soc. partnerių atstovais.

- **Svarbiausi 2019-2021 m. susitikimai ir konsultacijos su partneriais:**

2019 m. - 11 tematinių diskusijų dėl 9 BŽŪP tikslų;
2020-06-17 dėl SP rengimo (ūkininkams, mokslo, konsultavimo institucijų, aplinkosaugos organizacijų ir kt. atstovams pristatyta informacija dėl naujojo programavimo laikotarpio, naujų ES strategijų, apžvelgti partnerių apklausos dėl SP poreikių intervencijoms rezultatai);
2021-02-09 dėl LEADER dėl lėšų paskirstymo 2023-2027 m. metodikos projekto;
2021-04-30 dėl paramos jauniesiems ūkininkams;
2021-05-06 dėl ekologinių ūkių ateities ir rėmimo po 2022 m.
2021-05-07 dėl žemės ūkio sektoriaus prioritetinių skaitmeninimo krypčių nustatymo;
2021-05-13 dėl paramos smulkiesiems ūkininkams ir perskirstymo išmokų
2021-05-20 dėl žemės ūkio žinių ir inovacijų koncepcinio modelio;
2021-06-17 dėl tiesioginių išmokų: susietosios paramos 2023-2027;
2021-07-08 dėl agroaplinkosaugos naujovių;
- dėl ekoschemų ir paramos tinkamumo sąlygų:
2021-10-14 bendra diskusija, 10-19 iki 10-28 konsultacijos su šakinėmis ūkininkų organizacijomis, 11-09 diskusija LAMMC

- ŽŪM **nuolat atlieka įvairias apklausas, nagrinėja raštu gautus pasiūlymus ir pastabas, konsultuoja tel. ir el. paštu.**
- Atskirais SP rengimo klausimais taip pat vyksta diskusijos su Seimo Kaimo reikalų komitetu, AM, VRM, FM, STRATA ir kt.

SVARBIAUSI STRATEGINIO PLANO RENGIMO DARBAI IKI 2023 M.

Darbai	Terminas
1. Eko-schemų ir aplinkosaugos bei klimato intervencijų parengimas (Darbo grupės su aplinkosaugos ir klimato ekspertais rezultatai)	2021 m. lapkričio mėn. pabaiga
2. Išmokų pagrindimas (eko-schemoms, aplinkosaugos išmokoms)	2021 m. lapkričio - gruodžio mėn.
3. Mokslo darbai, tyrimai, reikalingi SP parengti (dėl skaitmeninimo žemės ūkyje, tvarios gamybos kriterijų, sumaniųjų kaimų koncepcijos, ūkininkų bendradarbiavimo formų, inovatyvumo metodikos, Žemės ūkio žinių ir informacijos sistemos (ŽŪŽIS), gyvūnų gerovės rodiklių, kt.)	Terminai įvairūs, suderinti su SP rengimo etapais
4. Ex-ante vertinimas, Poveikio aplinkai vertinimas (SPAV), finansinių priemonių ex-ante vertinimas	Galutinės ataskaitos 2021 m. gruodžio 31 d.
5. Konsultacijos su soc. partneriais	Tęstinė veikla, iki SP patvirtinimo
6. Strateginio plano projekto teikimas EK*	2021 m. gruodžio 31 d.
7. Strateginio plano derinimas su EK ir tvirtinimas	2022 m., iki 2022 m. gruodžio 31 d.

*Rizika dėl ES teisėkūros terminų – 2021 m. lapkričio mėn. planuojama plenarinė sesija dėl (ES) Įgyvendinančio reglamento bei Deleguotojo akto, kurie tiesiogiai susiję su SP rengimu.

DĖKOJU UŽ DĖMESĮ

AKTUALI INFORMACIJA APIE LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023–2027 M. STRATEGINĮ PLANĄ

HTTPS://ZUM.LRV.LT/LT/VEIKLOS-SRITYS/BENDROJI-ZEMES-UKIO-POLITIKA/BZUP-PO-2020-METU/LIETUVOS-ZEMES-UKIO-IR-KAIMO-PLETROS-2023-2027-M-STRATEGINIS-PLANAS